

מאמר החכמה

<ענין אחת, אחת ואחת וכו'> הוא כי הנה כל מה שגורמים החטאים הוא שאור הז"ת שבספירות יחשך, ועל ידי זה יתגברו ח"ו החיצונים כפי שיעור החשך ההוא ופרטו, ואמנם תיקון כל זה הוא על ידי שתאיר הבינה על כל אחת מהז' ספירות אלה ועל ידי זה חוזר אורם ומתגבר, והחיצונים נכנעים ונשברים, והנה על כן באה הזאה ראשונה לעורר אור הבינה, והיינו אחת, אחר כך חוזר ומזה ז' הזאות כלפי מטה להאיר ז' המפירות התחתונות, וכדי להמשיך על כל אחת מהן כח הבינה חוזר ומזכירה על כל אחת מהן, והיינו אחת ואחת אחת ושתיים וכו' פירוש אחת שהזיתי למעלה, והיא לבינה, ואחת למטה והיא לחסד, אחת שהזיתי למעלה בינה, ושתיים למטה לגבורה, אחת למעלה בינה, ושלוש למטה לת"ת וכן עד מלכות:

ספר תקנת השבין - אות ח

אבל באמת אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו להטיל עליהם גזירות כדי להענישם אם יעברו ועל זה אמרו (דברים רבה ח', ב') שאל תאמר לרעתכם נתתי התורה לא ניתנה אלא לטובתכם ואין רצונו לומר לרעתכם ממש דזה לא יעלה על הדעת חס ושלום רק רצה לומר שאינו גזירה בעלמא דאם כן רעה הוא לגבי העוברים שהם הרוב ואין אדם צדיק בארץ וכו' ובבבא בתרא (קס"ה.) רובן וכו' ומוטב היה שלא יגזור ולא יענשו, אבל באמת התורה הוא דפוס מעשה בראשית כמו שאמרו בבראשית רבה (א', א') וכפי חוקי הבריאה ההכרח הוא לשמור חוקי התורה כדי לקיים העולם וחטאים תרדף רעה היא העבירה עצמה רודפתם ואין לו להתאונן על חי עולמים רק על עצמו וטובה גדולה עשה ה' יתברך במתן תורה שהודיענו הדברים אשר יעשה האדם וחי והזהיר כמה פעמים על הבחירה בחיים כי הם חיינו מצד עצמם ואם כן מה מקום לתשובה ובקשת מחילה אם גוף הדבר מצד עצמו רע ומביא העונש, הא למה הדבר דומה לאדם שפצע בעצמו היועיל מה שיתחרט אחר כך ועל כרחו לשום רטיות וסממנים מרפאים ואם קטע ידו אין לו תקנה עוד, ומצוות התורה הם חיות אברי הנפש והחוטא הוא כפוצע או קוטע אבר כפי גודל החטא ולפיכך מצד החכמה אין מקום לתועלת התשובה להצלת המיתה הראויה לנפש החוטאת, אלא שכל זה מצד חוקים שחקק ה' יתברך בעולמו והמדות ומאמרות שבהם נברא העולם בשבעת ימי בראשית הנותנים גבול וקצבה לכל דבר וכפיהם הם חוקי התורה המגדרת האדם שהוא דוגמת העולם, אבל ה' יתברך ברא התשובה קודם לעולם וקדמה לתורה גם כן כי יש מדריגה גבוה יותר שכשמגיע לשם כבר עבר למעלה מגבול העולם וחוקיו ואין חטאי יציאת החוקים מגיעים לשם, וזהו פתיחת השער לדופקי בתשובה הם שערי תשובה דלמעלה מכל השערים של הנהגות העולם, והם גם כן השערים הנפתחים ביום הכפורים דעל ידי כן יוכל הכהן גדול ליכנס אז לבית קודשי קדשים מה שאין יכול ליכנס כל השנה:

וידוע בזוה"ק (שלח קס"א ע"ב) דבית קודשי הקדשים הוא ליבא דכל ארעא ועלמא עיין שם, ותמן הלב מבין רזא דבינה עילאה שהוא עלמא דאתי שלמעלה מהתפשטות ששה קצוות דעלמא דין, ימים יוצרו ולו אחד בהם זה יום הכפורים כמו שאמרו בתנא דבי אליהו רבה (פרק א') שה' יתברך קבע השנה שהוא דוגמת העולם [כי הוא המשמש בעולם שתחת הזמן] יום אחד שהוא ממדריגה עליונה משאר ימים שהם שבעת ימי הבנין, וגם על שבת נדרש שם שהוא גם כן מעין עולם הבא, ויום הכפורים נקרא שבת שבתון כי שבת הוא סוד ה' התחתונה היונקת מה' עליונה ויום הכפורים סוד ה' עליונה עצמה ועל כן אז זמן תשובה לכל ומושכת עמה כל עשרת ימי תשובה כי כל הדברים כלולים בי' שהם קומה שלימה כנודע:

ויום הכפורים בשנה הוא דוגמת קודשי קדשים בעולם ולב בנפש ושם עיקר התשובה דלבבו יבין ושב, והוא אחת ממצוות התורה שגם זה אחת מחוקי התורה שיועיל תשובה שגם זה מחוקי הבריאה שחקק ה' יתברך בעולמו, אלא שהוא בהעלם בהאי עלמא כמו קודשי קדשים בעולם דבזמן קדושתו שהיה שם לב העולם היה בתכלית ההעלם דכל אדם לא יהיה באוהל מועד ואפילו אותם שדמות פניהם וכו' כמו שאמרו בירושלמי (יומא פרק ב' הלכה ה'), וכן הלב באדם עקוב הלב מכל ועמוק מי ידענו רק אני ה' חוקר לב וגו' (ירמיה י"ז, י') ונאמר (שמואל - א ט"ז, ז') ה' יראה ללבב, וכן ביום הכפורים ישראל מתדמים בו למלאכי השרת שמתרחקים מכל תאוות עולם הזה הגופני שזהו העלם הגופני כי מצד הגופניות אין שייכות לקדושת יום הזה כי הוא נעלם בעולם הזה:

וכך במצוות התורה מצות התשובה הוא בהעלם מצד העולם הזה ולפיכך משפטי הסנהדרין שהם משפטים שבעולם הזה אין התשובה מועלת להם כי אין כח לתשובה שיועיל לתקן הקודם שיהיה כאילו לא חטא או עוד כזכויות מבורר בעולם הזה שהוא עלמא דאתגלייא והרי כפי ההתגלות של אדם אשר יראה לעינים היה מעשה

החטא, ואף בדיני שמים לאחר גזר דין שנמסר למלאכים והם אין יודעין מחשבות שבלב כמו שנאמר (ירמיה י"ז, י) אני ה' חוקר לב [ולאפוקי מהתוספות פרק קמא דשבת (י"ב ע"ב ד"ה שאין) וכמו שכתבתי במקום אחר] לא מהני אלא בעשרת ימי תשובה שהוא בהמצאו, שאז מתגלה מלכותו יתברך דעל כן אומרים המלך הקדוש והמלך המשפט והוא יושב על המשפט והוא יודע מעמקי הלב וסגי בתשובה לבדה להיות נקרע ממילא הגזר דין על ידי התשובה כיון דשב לה' בכל לבו אין מקום עוד לעונש שהוא מהעבירה עצמה דתדרפו רעתו וה' יתברך הרואה ללבב רואה דאין כאן עוד עבירה:

וכן לציבור בשאר ימות השנה כששבים לה' יתברך וממליכים אותו יתברך עליהם להיות ה' שופטינו וגו' והוא יושיענו, מה שאין כן יחיד דאין מלך בלא עם אין יכול להמשיך התגלות מדת המלכות אלא בעשרת ימי תשובה הנמשכים מראש השנה שאז הוא התגלות מלכותו שהיה בבריאת עולם מצד עצמו שהוא ברא לו עם כדי לגלות מדת מלכותו, וכן מתגלה בכל ראש השנה מדת מלכותו על הנבראים מצד עצמו בלא אתערותא שלהם וישראל ממליכין אותו על עצמם מרצונם, ועל ידי התפילה לה' יתברך שהוא קרוב לכל קוראיו יכול לקרוע הגזר דין שנמסר למלאכים גם בשאר ימות השנה, כי ה' יתברך יכול לשנות מה שאין כן להיות נקרע מעצמו על ידי התשובה לבד, כי זו המדרגה הגדולה שבתשובה שאינה מורגשת אלא בבינה שבלב ולפני בוחן לבבות יתברך שמו לבד וכמו שכתבתי:

ספר מחשבות חרוץ - אות יח

ויום הכפורים הוא שבת שבתון מה דישראל מקדשי יום אחד דוגמת השבת, כי גם השבת דקבוע וקיימא כפי מה שנקבע קודם החטא היה להיות כולו קודש לה', ואחר החטא השאור שבעיסה מחמיץ גם קדושת יום השבת שהאדם עוסק בהבלים ואוכלים ושותים ופוחזים חס ושלום, ובתנא דבי אליהו רבה (פרק א') דרשו על ימים יוצרו ולו אחד בהם (תהלים קל"ט, ט"ז) על שבת ועל יום הכפורים, ודא ודא חדא זה קודם החטא וזה לאחר שחטא שצריך ליום הכפורים המכפר הכל, ובזה מאירים לו קדושת השבתות של כל השנה, ועל כן נקרא יום הכפורים שבת שבתון שהוא שבת המקובץ משבתות השנה שכל הקדושות שבהם מצד דקבוע וקיימא, ישראל מקדשי ליה ומכניסים אותן ביום הכפורים שהוא יותר מעין עולם הבא שאין בו אכילה ושתייה גם כן והוא הנייחא הנמשכת מהקדושה דששת ימי יום טוב על דרך שבת מששת ימי המעשה, ואצל ה' יתברך היה מקודם ששת ימי המעשה ואחר כך ביום השביעי שבת, אבל אצל האדם לא היה כן כי הוא נברא ביום ששי ונכנס לשבת מיד, והיה שבת יום ראשון למנינו כמו שאמרו בשבת (ס"ט ע"ב) מר סבר כאדם הראשון, דמצד האדם צריך ליכנס מקודם לקדושה מיד ואחר כך הלואי שיתקיים בימי המעשה שלא ישקע חס ושלום מכח הקדושה שקלט כבר ביום השבת, והוא על דרך קדימת אנכי ללא יהיה לך, ומאן דאמר כבריייתו של עולם סבירא ליה כיון דקדושת שבת קבוע וקיימא מצד ה' יתברך עצמו בלא השתדלות בני אדם ואתערותא דלתתא, יש לנו לעשות כמו שהוא מצד ה' יתברך: ולענין קדושת הזמנים דישראל מקדשי ליכא רק הסדר קדושה שמצד האדם, ואדם הראשון נברא בראש השנה ויום הראשון מזמנים המקודשים למנינו היה יום הכפורים שהוא דוגמת השבת, ואחר כך מונה שש, ויום הששי הוא ראש השנה שהוא נגד ערב שבת [וכמו שהיה ראש השנה הראשון דבריאת אדם] שהוא הכנה ליום השבת וכמו שנאמר (שמות ט"ז, ה') והכינו את אשר וגו', וכך ראש השנה הכנה ליום הכפורים שהוא שבת של בעלי תשובה ומקום שבעלי תשובה עומדין, ולוחות ראשונות ניתנו בשבת דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה (שבת פ"ו ע"ב) ואחרונות שאחר תיקון החטא ביום הכפורים, ואז יום סליחה ומחילה שנתרצה הקב"ה לישראל עד שאין רשות לשטן לקטרג כלל, וההכנה לזה בשופר דראש השנה שמערבבין אותו דאז התחלת קיטרוגו, כי בריאת השטן היה גם כן בראש השנה כמו שאמרו (בראשית רבה י"ז, ו') על פסוק (בראשית ב', כ"א) ויסגור בשר דכשנבראת חוה נברא שטן עמה, דעיקר הקיטרוג מצד השיקוע בתאוות שזהו חטא אדם הראשון שהיה גם כן בו ביום, ועל ידי האשה שהיא העזר כנגדו על ידי מה שהיא כנגדו, כי באמת הוא לעזר דאחר התיקון מגיע למעלה עליונה יותר, דמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים (ברכות ל"ד ע"ב), וכך רצה ה' יתברך בבריאת העולם כידוע בסוד בורא עולמות ומחריבן (בראשית רבה ג', ז') שהן עולם התווה ורמזה תורה במה שנאמר (בראשית א', ב') והארץ היתה תווה וגו', וכך ברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, ויסד ה' יתברך כל הבריאה כן שיתרון האור רק מן החושך ואין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל (גיטין מ"ג), דצריך להיות קלקול מקודם ואחריו תיקון, דשבע יפול צדיק הם נפילת כל השבע מדריגות הידועים בסוד שבע מלכין קדמאין, רצה לומר כוחות הראשונים שבהתחלת כניסת האדם לדברי תורה ועבודת ה' יתברך: